

The Relationship between Korea and Thailand from the Past to the Present

Sineenart Saenphithak¹

Abstract

Nowadays Korea plays a very important role in Thailand pertaining to its culture, society, and investment. Thailand and Korea has had a long-lasting relationship since the late 14th century through the delivery of the envoy from Thailand to Korea. However, the bond between the two countries was significantly strengthened during the Korean War as Thailand, one of the country members of the United Nations, engaged in the battle. Since 1980 Korean culture has influenced Thai society firstly through investors, tourists, and immigrants, and currently through the Korean wave employed by the Korean government as part of their policy. As a result, Korean culture is greatly popular for Thai teenagers and a group of people in Thailand. There is the popularity of Korean stars, food, goods, and products which can be seen in the Thai society at the present time. Besides, both countries precisely have been relating in some aspects such as trade, investment, cultural exchange, education.

Keywords: Relationship between Korea and Thailand, Korean Wave, situations of Korea and Thailand, Thai society

¹ Lecturer, Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus
sineenart.s@phuket.psu.ac.th

ความสัมพันธ์ไทย-เกาหลี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สินีนาวุ แสนพิทักษ์²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศเกาหลีได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัฒนธรรม สังคม การลงทุน ที่กำลังเข้ามาอย่างแพร่หลาย แต่ทว่ากว่าที่กระแสเกาหลีจะเข้ามาในสังคมนั้น ประเทศไทยและเกาหลีได้มีความสัมพันธ์อันยาวนานตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 14 แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศได้เริ่มเด่นชัดมากขึ้นในช่วงสงครามเกาหลีที่ไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้ในฐานะสมาชิกส่วนหนึ่งของสหประชาชาติ (UN = United Nations) แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมเกาหลีได้เข้ามามีอิทธิพลในเอเชีย โดยผ่านกระแสเกาหลี ซึ่งได้รับการสนับสนุนและเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลเกาหลี สำหรับในสังคมไทย วัยรุ่นและคนส่วนหนึ่งเองก็กำลังคลั่งไคล้วัฒนธรรมเกาหลี และเกิดกระแสความนิยมในตัวดารา นักแสดง อาหาร สินค้าและผลิตภัณฑ์ภายใต้เครื่องหมายการค้าเกาหลี นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศยังปรากฏความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด เช่น การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษา เป็นต้น

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเกาหลี กระแสเกาหลี สถานการณ์เกาหลีกับไทย สังคมไทย

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
sineenart.s@phuket.psu.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและชาติต่างๆ มากกว่าที่เคยเป็นในอดีต เนื่องจากจำนวนประชากรโลกเพิ่มมากขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพากันมากขึ้นในด้านต่างๆ รวมถึงความเจริญและพัฒนาการของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามา มีบทบาทในสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากความเจริญและความก้าวหน้าของโลก ทำให้ปัจจุบันประเทศเกาหลีได้มีบทบาทในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัฒนธรรม สังคม การลงทุนที่กำลังเข้ามาอย่างแพร่หลาย ซึ่งความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศได้เริ่มเด่นชัดมากขึ้นในช่วงสงครามเกาหลี ทำให้คนเกาหลีได้ยังคงจำวีรกรรมและระลึกถึงบุญคุณของทหารไทยที่รู้จักกันในนาม "พยัคฆ์น้อย" ต่อมาความสัมพันธ์ได้ยกขึ้นเป็นระดับเอกอัครราชทูต เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1958 ไทยและเกาหลีได้จึงมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและราบรื่น ความร่วมมือของทั้งสองประเทศครอบคลุมทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

จะเห็นได้ว่า จากความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศที่มีมาแต่ยาวนานส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ในปัจจุบัน บทความนี้จึงมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและเกาหลีใต้ ที่มีมาตั้งแต่อดีต รวมถึงความสัมพันธ์จากกระแสวัฒนธรรมเกาหลีในประเทศไทยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในสังคมไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเกาหลีก่อนปี ค.ศ 1980

สถานการณ์และความสัมพันธ์ของไทยและเกาหลีก่อนปี 1980 ในระยะแรกไม่ปรากฏชัดเจน จากการบันทึกประวัติศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเริ่มตั้งแต่สมัยปลายราชวงศ์โครยอ (고려) ของเกาหลี ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าคังยาง (공양왕) หรือปลายศตวรรษที่ 14 ช่วงอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดี ในสมัยนั้นได้มีการบันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่า ประเทศไทย (ซึ่งถูกเรียกว่า ประเทศสยาม) ได้ส่งคณะทูตและเครื่องบรรณาการไปยังประเทศเกาหลีเพื่อแสดงสัมพันธ์ไมตรีระหว่างสองประเทศ จากประวัติศาสตร์โครยอได้กล่าวไว้ว่า "นายคอง"เยือนราชวงศ์โครยอ ปี ค.ศ.1391³ และได้ยื่นหนังสือเจริญสัมพันธไมตรีแก่กษัตริย์คังยางพร้อมบรรทุกสินค้าพื้นเมืองเป็นเครื่องบรรณาการแด่กษัตริย์แห่งโครยอ แต่ในสมัยนั้นไม่มีเอกสารชัดเจนว่า นายคองเป็นตัวแทนจากกษัตริย์สยามในการเจริญสัมพันธไมตรีหรือไม่ เนื่องจากหนังสือราชไมตรีไม่ได้ปรากฏหลักฐานอันใดที่แสดงให้เห็นว่า นายคองเป็นตัวแทนจาก

³ 조흥국 (2008). 한 . 태 관계의 어제와 오늘 (50th Anniversary Korea-Thailand) (2008) การแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีกับประเทศไทยในปลายศตวรรษที่ 14 .ไซ ฮึงกุก (한 . 태 관계의 어제와 오늘 ((14세기말 한국과 태국의 교류)), 부산대학교

ราชสำนักสยาม มีแต่ตราประทับเล็กๆ ซึ่งแตกต่างกับเมื่อครั้งประเทศสยามไปเจริญราชไมตรีกับประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศอื่นๆ ต่อมาภายหลัง ความสัมพันธ์ได้ปรากฏชัดขึ้นเมื่อทูตไทย "นายจางสื่อดาว" เดินทางเยือนประเทศเกาหลี ซึ่งในครั้งนี้ ค่อนข้างเป็นทางการกว่าครั้งสมัยราชวงศ์โครยอ โดยปฐมกษัตริย์แทโจ ราชวงศ์โชซอนของประเทศเกาหลีได้มีความพึงพอใจพระทัยและสนพระทัยต่อการมาเยือนของคณะทูตจากสยาม จึงได้จัดคณะของตนเพื่อไปเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศสยาม แต่ในสมัยนั้นได้ประสบปัญหาเหตุการณ์โจรสลัด ใจมตี ปล้นทรัพย์สินจากเหตุการณ์เหล่านี้ ทำให้ทั้งสองประเทศต่างตระหนักถึงภัยอันตรายจากการล่องเรือในน่านน้ำ อีกทั้งสภาพภายในประเทศของทั้งสองก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการติดต่อกับต่างประเทศ ประกอบกับขณะนั้นประเทศไทยเองให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาประเทศ สร้างความมั่นคงและปกป้องประเทศจากการทำสงครามระหว่างเพื่อนบ้านมากกว่าที่จะติดต่อกับต่างประเทศ และในช่วงเดียวกันนั้น ประเทศเกาหลีซึ่งตรงกับปลายราชวงศ์โชซอนได้มีนโยบายปิดประเทศ เนื่องจากเกรงการรุกรานของชาติตะวันตก จนกระทั่ง ค.ศ.1857 เกาหลีจึงเปิดประเทศตามคำเรียกร้องและการดำเนินการของญี่ปุ่น ทำให้ความสัมพันธ์ของไทยและเกาหลีในช่วงนั้นไม่ชัดเจนมากนัก

จนกระทั่งความสัมพันธ์ของสองประเทศปรากฏชัดขึ้นใน ปี 1950 ซึ่งเป็นช่วงสงครามเกาหลี สืบเนื่องมาจากประเทศไทยได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสหประชาชาติ (UN = United Nations) รัฐบาลไทยได้ส่งกำลังทหารทั้งทางบก เรือ และอากาศ ไปร่วมรบตามคำขอของสหประชาชาติในสงครามเกาหลี ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ.1951 จำนวน 13,000 คน พร้อมทั้งส่งข่าวสารจำนวนสี่หมื่นต้นให้กับประเทศเกาหลีได้⁴ ประเทศไทยจึงถือเป็นมิตรกับประเทศเกาหลีจากการส่งทหารทั้ง 3 เหล่าทัพไปร่วมรบในฐานะประเทศสมาชิกสหประชาชาติ หลังจากสงครามเกาหลี ใน ค.ศ.1953 รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีได้พยายามเปิดสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศไทยเรื่อยมา จนในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ.1958 ได้มีการตกลงความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในระดับทูต จึงเกิดการสถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่หลังจากสงครามเกาหลีจนถึงปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ด้านบุคลากรในช่วงก่อนปี 1980

หลังสิ้นสุดสงครามเกาหลี ความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ ระหว่างไทยกับเกาหลีเริ่มปรากฏมากขึ้น นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางด้านการทหารแล้ว วัฒนธรรมเกาหลีก็ได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทย

⁴ 신근혜(2008).한 . 태 관계의 어제와 오늘 (50th Anniversary Korea-Thailand) (2008) การเข้าร่วมสงครามเกาหลีของทหารไทย .
ชิน คินเฮ(มหาวิทยาลัยฮันุกภาษาและกิจการต่างประเทศ) (한 . 태 관계의 어제와 오늘 ((한국전쟁과 태국군 참전)),
한국의국어대학교

โดยผ่านทางผู้เข้าร่วมสงครามเกาหลี หน่วยทหาร และหน่วยปฐมพยาบาล เป็นผู้ริเริ่มการเผยแพร่วัฒนธรรมของประเทศเกาหลี ซึ่งวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงนั้น คืออิทธิพลของเพลงและดนตรีเกาหลี ที่รู้จักกันดีในชื่อ "อารีดัง" หรือ "เสียงครวญจากเกาหลี" แต่งโดยนักประพันธ์ชาวไทยที่เดินทางไปรับราชการที่สาธารณรัฐเกาหลีในช่วงสงครามเกาหลี "นายตุ้มทอง โชคชนะ" หรือ (เบญจมินทร์) หลังกลับจากการเข้าร่วมสงครามเกาหลีเป็นระยะเวลา 6 เดือน ท่านได้ประพันธ์เพลงเกี่ยวกับเกาหลีมากมาย รวมทั้งแต่งบทภาพยนตร์ บทละคร ร้องเพลงหน้าม่าน และอื่นๆ

"อารีดัง" (เสียงครวญจากเกาหลี) เป็นบทเพลงที่แสดงถึงความรักระหว่างทหารไทยและสาวเกาหลี ซึ่งได้กล่าวขอบคุณทหารไทย รวมถึงความกล้าหาญของหญิงสาวเกาหลีในช่วงสงคราม บทเพลงอารีดังได้รับความนิยมตั้งแต่ปี ค.ศ.1960 จนกระทั่งถึงปี ค.ศ.1970 ในระหว่างนั้นได้มีการถ่ายทำละครเผยแพร่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก และในปี ค.ศ.1980 ก็ปรากฏความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างไทยกับเกาหลีขึ้น มีความร่วมมือด้านการทำภาพยนตร์ระหว่างสองประเทศ โดยผลิตภาพยนตร์เรื่อง "อารีดัง" และในปี ค.ศ.1999 ประเทศไทยได้เดินทางไปถ่ายทำละครเรื่อง "อารีดัง" อีกครั้งที่ประเทศเกาหลี ซึ่งเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม ได้อย่างชัดเจน⁵ จากความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์บทเพลงที่แปลกใหม่ ทำให้ชื่อเสียงของเบญจมินทร์โด่งดังอย่างมาก หลังจากงานของเบญจมินทร์แล้ว ศิลปินไทยรุ่นต่อมาก็ได้นำเอาทำนองและภาษาเกาหลีเข้ามาผสมผสานกับเพลงไทยมากขึ้น

ส่วนด้านเศรษฐกิจ หลังจากสิ้นสุดสงครามเกาหลีแล้ว ในสมัยประธานาธิบดีปักจุงฮี (Park Chung Hee) ได้วางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เน้นอุตสาหกรรมส่งออกเป็นหลักตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 โดยได้วางแผนพัฒนาแบ่งเป็นสี่ขั้นตอน ขั้นตอนหนึ่งคือ อุตสาหกรรมส่งออกขนาดเล็ก ขั้นตอนที่สองคือ เน้นอุตสาหกรรมผลิตขนาดกลาง ขั้นตอนที่สามคือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจอุตสาหกรรม และขั้นตอนสุดท้ายคือ อุตสาหกรรมผลิตแบบสมบูรณ์แบบ⁶ ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการก่อสร้างตึก และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีการขยายตัวของแรงงานภาคอุตสาหกรรม การจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่สำคัญ รวมทั้งการวางโครงสร้างการคมนาคมขนส่งทางด่วนของประเทศในลักษณะของใยแมงมุม ซึ่งในปี ค.ศ.1970 สาธารณรัฐเกาหลีประสบความสำเร็จอย่างมากในด้านเศรษฐกิจ และได้เป็นหนึ่งในประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยได้ให้ความสนใจต่อยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจหลายด้านของประเทศเกาหลีได้ ในช่วงปี ค.ศ.1967-1977 รัฐบาลไทยและองค์กรหน่วยงานต่างๆ นอกจากจะศึกษาดูงานทางด้านการทหารและตำรวจแล้ว ยังได้ส่ง

⁵ สินีนาฏ แส่นพิทักษ์ (2011). [태국에서의 한류 현황과 영향에 대한 연구], 영남대학교 석사학위논문

⁶ 이광규 (2009). 한국, 한국어, 한국문화 (-제외동포와 함께 세계화로)

บุคลากรเดินทางศึกษาดูงานในด้านการพัฒนาเกษตรกรรมและการพัฒนาชนบทมากขึ้น โดยสมัยประธานาธิบดีปักจงฮี (Park Chung Hee) นโยบายขบวนการหมู่บ้านใหม่ (새마을운동 ⁷) ประสบความสำเร็จอย่างมาก ประชาชนชาวเกาหลีในภาคชนบทมีรายได้และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้นักวิชาการ ข้าราชการ และผู้นำรัฐบาลไทยให้ความสนใจเดินทางมาดูงาน อบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับนโยบายแซมมาอิงให้แก่ประชาชนไทย

ความสัมพันธ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมในช่วงก่อนปี 1980

การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมก่อนปี ค.ศ.1980 นั้น จุดเริ่มต้นของวัฒนธรรมเกาหลีมีมาตั้งแต่การส่งทหารไทยไปร่วมรบในสงครามเกาหลี ทำให้ชาวไทยมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเกาหลี รวมทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านเพลง "อารีดัง" หรือ "เสียงครวญจากเกาหลี" ต่อจากนั้นวัฒนธรรมเกาหลีได้เข้ามาในสังคมไทยเรื่อยๆ ในปี ค.ศ 1957-1958 รัฐบาลเกาหลีสนับสนุนให้คณะการแสดงดนตรีพื้นเมืองเกาหลีเดินทางเข้ามาเปิดการแสดงเพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมในประเทศไทยครั้งแรก โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ.1970 หลังจากที่ประเทศเกาหลีเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ความสนใจในเรื่องราวที่เกี่ยวกับประเทศเกาหลีจึงมีเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ความสัมพันธ์ระยะแรกที่ปรากฏของประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลีได้ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่เด่นชัดในเรื่องการเมือง การทหาร แต่หลังจากสงครามเกาหลีสิ้นสุดลง ในช่วงปี ค.ศ.1970 ประเทศเกาหลีใต้ได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จากนโยบายการวางแผนทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกาหลีใต้ประสบความสำเร็จในการเป็นหนึ่งในประเทศอุตสาหกรรมของโลก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเกาหลีจะเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากช่วงดังกล่าวประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมจากการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก ดังนั้นการเข้ามาทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของเกาหลีจึง ไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเกาหลี หลังปี 1980

ในช่วงปี 1980 กระแสวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาพยนตร์ ละคร หนังสือ ทำให้เกิดกระแสที่เรียกว่า J-POP เกิดขึ้นในสังคม ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมเกาหลีเริ่มเข้ามาในรูปแบบนักลงทุน การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวเกาหลี

⁷ ขบวนการหมู่บ้านใหม่ (새마을운동) คือ โครงการการพัฒนาชนบท สาธารณูปโภค รวมทั้งพัฒนาชนบทในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีเป้าหมายหลักคือการลดช่องว่างระหว่างชุมชนชนบทกับชุมชนเมืองให้น้อยที่สุด

จากนั้นในช่วงหลังปี ค.ศ. 2000 วัฒนธรรมเกาหลีได้เริ่มเข้ามามีบทบาทหนึ่งในสังคมไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเกิดกระแส K-POP เข้ามาแทนที่กระแส J-POP ในสังคมไทยมากขึ้น ขณะเดียวกัน ความร่วมมือทางด้านการศึกษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ก็ได้แพร่หลายอย่างกว้างขวางในสังคมไทยเช่นกัน

ความสัมพันธ์ทางด้านบุคลากร หลังปี 1980

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเกาหลีชัดเจนมากขึ้นหลังช่วงปี ค.ศ.1980 ในช่วงเวลานั้น ประเทศเกาหลีได้เดินทางเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น รวมทั้งจำนวนของนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีก็เพิ่มมากขึ้นหลังประเทศเกาหลีกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ในขณะเดียวกันความสนใจในประเทศเกาหลีของคนไทยเพิ่มมากขึ้นในสังคม ในช่วงปีค.ศ.1984-1986 ทางรัฐบาลเกาหลีได้มอบทุนการศึกษาให้คนไทยเป็นจำนวน 6 คน เพื่อไปศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย และในช่วงปี ค.ศ.1986-1987 หน่วยงานของไทยได้เดินทางไปดูงานในประเทศเกาหลีในสาขาการพัฒนาชนบท การศึกษา สาขาดำรงและการทหารมากขึ้น สำหรับประเทศเกาหลีใต้เองก็ได้รับทุนจากประเทศไทยให้มาศึกษาดูงานระหว่างประเทศ⁸ มีการลงนามความร่วมมือทางด้านการศึกษาและโครงการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรต่างๆ ของไทยและเกาหลี

ในช่วงปี ค.ศ.1987 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้เปิดการเรียนการสอนภาษาเกาหลีเป็นวิชาเลือกขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย โดยในปี ค.ศ.1997 ได้เปลี่ยนหลักสูตรเป็นวิชาโท และตั้งแต่ปี ค.ศ.1999 เป็นต้นมา ได้เปลี่ยนหลักสูตรเป็นวิชาเอก รวมทั้งทำความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยอันกุกภาษาและกิจการต่างประเทศ ประเทศเกาหลี ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางด้านการศึกษา หลังปี ค.ศ.2004 วัฒนธรรมเกาหลีและการศึกษาภาษาเกาหลีได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก มีมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรภาษาเกาหลีเพิ่มขึ้นในประเทศไทย นอกจากนี้ อิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมเกาหลีในสังคมไทยยังส่งผลให้คนไทยเดินทางไปศึกษาในประเทศเกาหลีเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในกลุ่มอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนทางด้านการศึกษาให้เดินทางไปศึกษาต่อในประเทศเกาหลี โดยส่วนใหญ่จะศึกษาในสาขาภาษาศาสตร์ การสอนภาษาเกาหลี เกาหลีศึกษา เศรษฐกิจ และอื่นๆ และในขณะเดียวกัน การเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยของคนเกาหลีก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน อันเกิดจากการทำความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของทั้งสองประเทศ โดยคนเกาหลีส่วนใหญ่ สนใจเข้ามาศึกษาในสาขาการตลาด ภาษาอังกฤษ

⁸ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี ค.ศ. 1949-1999 ศูนย์ส่งเสริมการวิจัยในภูมิภาคเอเชียของมูลนิธิเกาหลีเพื่อการศึกษาชั้นสูง ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สุรางค์ศรี ดันเสียงลม 2550

การบริการ การจัดการ และอื่นๆ และตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 เป็นต้นมา เนื่องจากวัฒนธรรมเกาหลีที่เข้ามาในสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยผ่านทางกระแสละคร ภาพยนตร์ เพลง มีการคาดการณ์ว่าความสนใจต่อการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นมากพอๆ กับภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น ปัจจุบันการศึกษาภาษาเกาหลีในระดับอุดมศึกษามีทั้งหมด 17 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตภูเก็ต วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยทักษิณ แต่ในจำนวนสถาบันการศึกษาดังกล่าว มีเพียง 8 สถาบันเท่านั้นที่เปิดสอนเป็นรายวิชาเอก คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตภูเก็ต มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยศิลปากร

สถานการณ์การแลกเปลี่ยนนัศึกษาระหว่างไทยและ เกาหลี

นักศึกษา	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
นักศึกษาเกาหลีในประเทศไทย	81	81	104	114	166	188	361	420
นักศึกษาไทยใน ประเทศเกาหลี	46	66	85	99	153	241	394	397

한국교육과학기술부 홈페이지 (<http://mest.go.kr>)

นอกจากความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาแล้ว ยังมีความร่วมมือที่ดำเนินการผ่านการแลกเปลี่ยนเยาวชนในระดับประเทศ เช่น มูลนิธิเยาวชนสัมพันธ์นานาชาติ (International Youth Foundation) Junior Chamber International Korea และ The National Council of Youth Organizations in Korea ในส่วนการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้เริ่มให้การสนับสนุนและพัฒนาในส่วนการท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้สำคัญของประเทศ ในระหว่างปี ค.ศ.1977-1994 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้เดินทางมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สำหรับประเทศเกาหลีได้ก่อน ค.ศ.1989 ชาวเกาหลีไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เวลาพักผ่อนในต่างประเทศ แต่หลังจาก ค.ศ.1989 รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายให้เสรีภาพแก่ชาวเกาหลีสามารถเดินทางออกนอกประเทศได้

นิพนธ์ เฝ้าพงศ์สาคร และนายวิจิตร วงศ์วารีทิพย์ (1997:157) ได้กล่าวในงานวิจัยเรื่อง "South Korean Tourism in Southeast Asia: A Case Study of Thailand" โดยวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้ชาวเกาหลีนิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ ประเทศไทยมีเมืองหลวงที่สวยงาม เต็มไปด้วยวัฒนธรรมของชาติ มีสถานที่พักผ่อนชายฝั่งทะเล มีอาหารที่แปลกใหม่ และสามารถซื้อหาของฝากได้ นอกจากนี้ นาย Park Eun Kyung นักวิชาการชาวเกาหลี ได้กล่าวเสริมในงานวิจัยว่า ปัจจัยที่ทำให้ชาวเกาหลีมาท่องเที่ยวประเทศไทยจำนวนมาก อีกประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของสาธารณรัฐเกาหลี โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมใหม่ ประชากรเกาหลีอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้น ประชากรภาคชนบทลดลงจากร้อยละ 65 ของประชากรทั้งประเทศในปลาย ค.ศ.1960 เป็นร้อยละ 20 ใน ค.ศ.1990 ด้วยเหตุนี้ ทำให้ชาวเกาหลีส่วนใหญ่ได้รับรู้ข่าวสารความเป็นไปของโลกภายนอกผ่านทางวิทยุและโทรทัศน์มากขึ้น ชาวบ้านในชนบทเองก็ต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางก็ไม่ไกลจากประเทศเกาหลี จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวเกาหลีเพิ่มขึ้นเช่นกัน⁹

ในส่วนประเทศไทย นักท่องเที่ยวชาวไทยก็นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลีมากขึ้น หลังจากทีวัฒนธรรมและกระแสเกาหลีเข้ามาในสังคมไทย หลังจากปี 2008 จำนวนนักท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศเพิ่มขึ้น มีการขยายเส้นทางสายการบินของสองประเทศ จากเกาหลียัง กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และภูเก็ต มีการเดินทางมาลงทุนของอุตสาหกรรมของเกาหลีในประเทศไทย และมีชุมชนชาวเกาหลีที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น

ชาวเกาหลีมีการอพยพย้ายถิ่นฐานตั้งแต่สมัยอดีต เนื่องจากหนีภัยสงครามหรือเกิดปัญหาภายในประเทศ ปัจจุบันชาวเกาหลีย้ายถิ่นมาอาศัยในประเทศต่างๆ 170 ประเทศ เป็นจำนวน 8 ล้านคน (๐|상근, 2009, 100) ในส่วนของประเทศไทยนั้น สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย (2008) ระบุว่า มีชาวเกาหลีในประเทศไทย ประมาณ 25,000 คน ประกอบด้วยพื้นที่หลักๆ คือ กรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียง 22,000 คน ภูเก็ต 1,500 คน และเชียงใหม่ 1,000 คน การเข้ามาส่วนใหญ่ของชาวเกาหลีจะมาในรูปแบบการลงทุน การทำงาน นักเรียนนักศึกษา และผู้เผยแพร่ศาสนา โดยเฉพาะในช่วงวัฒนธรรมและกระแสเกาหลีเข้ามาในสังคมไทย เป็นผลให้จำนวนชาวเกาหลีได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

⁹ Nipon Poapongsakorn , Wijit Wongwareethip (1997) [Asean and Korea Treads in Economic and Labour Relations : South Korean Tourism in Southeast Asia: A case Study of Thailand] Institute of Southeast Asian Studies ,Singapore

ขั้นตอนของการย้ายถิ่นของชาวเกาหลีในประเทศไทย

ช่วงแรก	ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวเกาหลีซึ่งถูกปกครองโดยประเทศญี่ปุ่นถูกเกณฑ์เข้าร่วมเป็นทหารเข้ารบในสงคราม บางส่วนได้อพยพย้ายไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ ในช่วงสงครามญี่ปุ่น ชาวเกาหลีเริ่มย้ายถิ่นฐานไปประเทศอื่นๆ เช่นประเทศจีน หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวเกาหลีได้ย้ายถิ่นฐานมายังประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาทำการค้าขายขนาดเล็ก
ช่วงที่สอง	หลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนาม การย้ายถิ่นฐานของชาวเกาหลีในประเทศไทยมีมากขึ้น ในขณะเดียวกันการส่งแรงงานไทยไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น ชาวเกาหลีที่ย้ายถิ่นฐานเริ่มทำการค้าขาย ทำธุรกิจทางด้านการบริการและการท่องเที่ยว ส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจมีความมั่นคงและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
ช่วงที่สาม	ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1980 เนื่องจากนโยบายการเปิดประเทศของรัฐบาลเกาหลี จำนวนนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ตลาดทางด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศจึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการส่งเสริมการลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจของนักลงทุนชาวเกาหลีเพิ่มขึ้น
ช่วงที่สี่	หลังปี ค.ศ.2004 เกิดกระแสวัฒนธรรมเกาหลีในสังคมไทยและประเทศในกลุ่มเอเชีย การเข้ามาส่วนใหญ่ของชาวเกาหลีเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว อีกทั้งกระแสทางวัฒนธรรมเกาหลี เพลง ละคร ภาพยนตร์ และภาษาเกาหลีก็แพร่หลายอย่างรวดเร็ว สังคมไทยให้ความสนใจและรับอิทธิพลทางกระแสทางวัฒนธรรมเกาหลีอย่างเห็นได้ชัด ขณะเดียวกัน ก็มีการเพิ่มขึ้นและการขยายตัวทางการค้า การลงทุน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

การย้ายถิ่นฐานของชาวเกาหลีทำให้เกิดชุมชนเกาหลีในเมืองใหญ่ๆ ของประเทศไทย ข้อมูลข่าวสารของสังคมเกาหลีเพิ่มขึ้น เกิดองค์กรหรือสมาคมเกาหลี รวมถึงกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม สังคม อาหาร ประเพณีเกาหลีในประเทศไทย ขณะเดียวกัน การย้ายถิ่นของชาวไทยเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศเกาหลีนั้น ประกอบไปด้วย แรงงาน นักศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการให้บริการ ร้านอาหารไทย ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจนำเข้าสินค้าเกาหลี ในส่วนธุรกิจของชาวเกาหลีในไทย ปัจจุบันพบไม่น้อยกว่า 250 แห่งที่มีชาวเกาหลีเป็นเจ้าของ โดยปัจจัยในการเข้ามาประกอบธุรกิจในเมืองไทย ได้แก่ ความนิยมของกระแสเกาหลี การที่คนไทยได้รู้จักและเข้าใจเกาหลีมากยิ่งขึ้น ความเหมือนกันบางประการทางความคิดและวัฒนธรรมของชาวเกาหลีกับไทย ซึ่งความสัมพันธ์ทางธุรกิจนี้ ทำให้เกิดการสร้างงานให้กับชาวไทยจำนวนมาก (ปริศ วงศ์นเสน, 2551: 621) จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างสองประเทศที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

ความสัมพันธ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเกาหลีได้มีความชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม มีการแลกเปลี่ยนระหว่างกันอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการจัดนิทรรศการ การแสดงศิลปวัฒนธรรม ละคร ภาพยนตร์และเพลง ซึ่งได้ผลตอบรับอันดีระหว่างกัน นอกจากนั้นในช่วงปี 2000 ประเทศไทยเองก็เป็นเช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศ ในเอเชียที่เกิดกระแสเกาหลีขึ้นในสังคม โดยเริ่มตั้งแต่การที่ละครเรื่องรักนี้ชั่วนิรันดร์ (가을동화) เพลงรักในสายลมหนาว (겨울연가) และแดจังกึม (대장금) ได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จอย่างมาก หลังจากนั้นได้มีการผลิตรายการต่างๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็น ทางด้านเพลง ละคร ภาพยนตร์ รายการแนะนำประเทศเกาหลีทั้งทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความนิยมในการกินอาหารเกาหลี การเดินทางไปท่องเที่ยวเกาหลี ความนิยมดูภาพยนตร์ ละคร หรือร้องเพลง และเดินสโตร์เกาหลี รวมทั้งความนิยมในการทำศัลยกรรมให้มีรูปร่างหน้าตาเหมือนดารานักแสดงชาวเกาหลีที่ชื่นชอบ

ในขณะที่กระแสเกาหลีเกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น ทางประเทศเกาหลีได้ได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบรับกับกระแสเกาหลิดังกล่าว ได้แก่ การเปิดการแสดงวัฒนธรรมเกาหลีที่จังหวัดภูเก็ต การคัดเลือกคนไทยที่มีความสามารถในการร้องและเต้นเพื่อเข้าไปเป็นสมาชิกในสังกัดค่ายเพลง SM-Entertainment ชื่อดังของเกาหลี การจัดงานครบรอบ 60 ปี ความสัมพันธ์ไทย-เกาหลี รวมทั้งการแสดงคอนเสิร์ตของบรรดานักร้องและดาราเกาหลีที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยม นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านต่างๆ กับประเทศเกาหลี ได้แก่ การแสดงละครหน้ากการระดับชาติที่เมืองอันดง ประเทศเกาหลี เทศกาลภาพยนตร์ระดับชาติที่เมืองพูซาน รวมถึงการแสดงวัฒนธรรมไทยในเทศกาลต่างๆ ของคนไทยที่อยู่ในประเทศเกาหลีก็ได้รับความนิยมจากชาวเกาหลีในทุกๆ ปี

จากความสัมพันธ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่าประเทศไทยและเกาหลีได้ ซึ่งเป็นชาวเอเชียเหมือนกัน มีลักษณะทางด้านสังคมและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันหลายอย่าง ดังนั้น ในอนาคตรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรยกระดับความร่วมมือและความสัมพันธ์ดังกล่าว เพื่อเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศด้านต่างๆ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม โดยอาจจัดในรูปแบบการส่งชุดวัฒนธรรมหรือคณะนาฏศิลป์ไปแสดงเพื่อแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนทางการศึกษาและพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนบุคลากรในแต่ละสาขางาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในแต่ละแขนง สนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรอันเป็นกำลังสำคัญ จัดทำแหล่งข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการเรียนรู้

3. จากกระแสเกาหลีที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นและก่อให้เกิดชุมชนเกาหลีในประเทศไทย แต่คนเกาหลีมักเกาะกลุ่มอย่างเหนียวแน่น ไม่คบค้าสมาคมกับชาวต่างชาติมากนัก รวมถึงปัญหาสำคัญ คือ การไม่นิยมพูดภาษาต่างประเทศ ทำให้เป็นอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน เช่น จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทยและเกาหลี เพื่อส่งเสริมให้คนไทยและคนเกาหลีได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน

สรุป

จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเกาหลีมีมายาวนานตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ในระยะแรกจะเริ่มจากความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนสัมพันธไมตรีของผู้ปกครองในแต่ละราชวงศ์ หลังจากนั้นความสัมพันธ์ได้ปรากฏชัดเจนในช่วงสงครามเกาหลี การร่วมมือทางด้านการทหารและเศรษฐกิจ การลงทุน ในปัจจุบันนอกจากความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในรูปแบบกระแสทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น อาหาร ภาษา การท่องเที่ยว และจากกระแสทางวัฒนธรรมเหล่านี้ดังกล่าว ทำให้การศึกษาภาษาเกาหลีได้รับความนิยม สสถาบันในไทยเปิดการเรียนการสอนภาษาเกาหลีมากขึ้น รวมถึงเกิดการย้ายถิ่นฐานของคนเกาหลีเข้ามาอาศัยตามเมืองใหญ่ๆ ก่อให้เกิดชุมชนชาวเกาหลีในเมืองไทย การเข้ามาลงทุนของธุรกิจเกาหลี ก่อเกิดการจ้างงานในสังคม ดังนั้นการแพร่กระจายของกระแสเกาหลีในไทยโดยผ่านรูปแบบต่างๆ ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศไทยและเกาหลีได้ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- 김흥구. (2005). “태국의 한류현상: 분석과 평가” [한국태국학회논총]
- 시니나트 샌피탁. (2011). “태국에서의 한류 현황과 영향에 대한 연구” 석사학위논문 영남대학교
- 신근혜. (2008). “한 . 태 관계의 어제와 오늘 50th Anniversary Korea-Thailand: 한국전쟁과 태국군 참전], 한국의국어대학교
- 이광규. (2009). “한국, 한국어, 한국문화 (-재외동포와 함께 세계화로)” 북코리아
- 조흥국 (2008). “한 . 태 관계의 어제와 오늘 50th Anniversary Korea-Thailand: 14세기말 한국과 태국의 교류], 부산대학교

ศูนย์เกาหลีศึกษา. (2542). เกาหลีได้วันนี้. เอกสารทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศูนย์เกาหลีศึกษา. (2543). โฉมหน้าเกาหลี ปี 2000. เอกสารทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชูเกียรติ ดินบุรี. (2552). การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการสมัครไทยและสมัครเกาหลีของผู้ชมใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศูนย์เกาหลีศึกษา. (2555). ไทย - เกาหลีได้ - อาเซียนบวกสาม. เอกสารทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิชชุ เวชชาชีวะ. (2543). ความสัมพันธ์ไทย-สาธารณรัฐเกาหลี จากอดีตและปัจจุบันสู่อนาคต. วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรางค์ศรี ดันเสียงลม. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี ค.ศ.1949-1999. ศูนย์ส่งเสริมการวิจัยในภูมิภาคเอเชียของมูลนิธิเกาหลีเพื่อการศึกษาขั้นสูง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรจน์ จินตมาศ. (2013). ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์. Retrieved from <http://www.iseenhistory.com>

Korea Be Inspired. | Korea Tourism Organization. (2010). 대한민국 구석구석. Retrieved from <http://korean.visitkorea.or.kr>

Korean Embassy in Thailand. (2008). 주 태국 대한민국 대사관. Retrieved from <http://tha.mofat.go.kr/kor/as/tha/search/index.jsp>

Ministry of Education and Science Technology. (2010). 한국교육과학기술부. Retrieved from <http://www.mest.go.kr>

KOREA-THAILAND COMMUNICATION CENTER. (2012). KTCC 한태교류센터. Retrieved from <http://k-tcc.com/board/>

Ministry of Foreign Affairs. (2008). 외교부. Retrieved from <http://tha.mofa.go.kr/webmodule/htsboard/template/read/korboardread.jsp?typeID=15&boardid=3510&seqno=658726>